

המשפט המורכב

מילים הפותחות פסוקיות במשפט מורכב

מילות שאלה

מנתחים (אין צורך להקיף)

פסוקית מושא	פסוקית נושא
תיאור נוי נשי	נוי + נשי
לא הבנתי	מדוע דני עזב.

מילות שעבוד

מקיפים ולא מנתחים

פסוקית תיאור (סיבה)	פסוקית נושא
נוי + נשי	נושא
הוא עזב	מפני שהשתעמם.

** מילות שאלה אינן מילות שעבוד, אך הן פותחות פסוקיות משועבדות.

נוטריקון: **א"ק א"ה**

אם, לו, אילו, לולא, אלמלא, אלא-אם-כן / גם אם ... [ביטויי תנאי וביטויים אחרים עם המילה 'אם']

מילות שאלה: מתי, היכן, כיצד, מדוע, מי, מה... [מילות שאלה]

כי, אם כי, אף כי, על כי, יען כי [צירופי 'כי']

אשר, כאשר, באשר [אשר' וצירופיה]

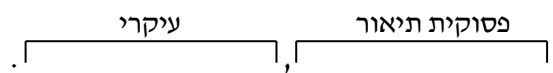
ש, כש, כיוון ש, מפני ש, בזמן ש, מאחר ש, היות ש, בכך ש, מי ש, מה ש, *הואיל ו... [שי"ן הזיקה וצירופיה]

ה – ה"א הזיקה [לפני בינוני]

שלושה דגמים למשפט המורכב:

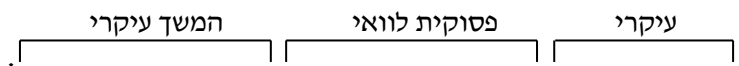
1. פסוקית תיאור + עיקרי

פסוקית הבאה לפני העיקרי היא בדרך כלל פסוקית תיאור (אלא-אם-כן הפסוקית היא ציטוט בדיבור ישיר, ואז היא פסוקית מושא או פסוקית נושא).

2. עיקרי + פסוקית לוואי + המשך עיקרי

כשהפסוקית חוצה את העיקרי היא מתקשרת לשם שלפניה, ועל כן היא פסוקית לוואי.

3. עיקרי + פסוקית לוואי / פסוקית מושא / פסוקית תיאור

פסוקית הבאה אחרי העיקרי יכולה להיות פסוקית לוואי, פסוקית מושא או פסוקית תיאור.

זיהוי הפסוקיות על-ידי המרתן בכינוי מחליף

א. פסוקית שניתן להמיר באחד מכינויי הרמז: **זה, זו, הנה, הזאת, האלה, כנה, כזאת, כאלה** וכו', היא פסוקית לוואי.

פסוקית לוואי
 אכלנו אתמול במסעדה **ש**כתבו עליה ביקורות טובות בעיתון.
 הזאת

פסוקית לוואי
 הספר הלבן, **ש**סימל את השינוי במדיניות הבריטים כלפי הפרויקט הציוני, עורר זעם רב ביישוב בארץ.
 הנה

ב. פסוקית שניתן להמיר בכינוי מסוג: מילת יחס + הדבר (**את, הדבר, אל, הדבר, בדבר וכו'**) היא פסוקית מושא.

פסוקית מושא
 ומדינת ישראל תעשה כל שביכולתה להשיב את החיילים הביתה", אמר ראש הממשלה.
 את הדבר

פסוקית מושא
 שר האוצר הסביר **כי** על האזרחים לגלות סבלנות לקראת עליית המיסים הקרובה.
 את הדבר

פסוקית מושא
 בשבוע שעבר התבררנו **ש**בית הספר שלנו זכה בפרס המצוינות בחינוך מטעם עיריית ראשון לציון.
 אל הדבר

פסוקית מושא
 חזאי מזג האוויר הזהירו **ש**גלי היס בכל חופי הארץ יהיו מחר מסוכנים לרחצה.
 מסנ' הדבר

ג. פסוקית המקיימת קשר לוגי כלשהו ביחס למשפט העיקרי היא פסוקית תיאור.

פסוקיות תיאור ניתן להמיר בכינויים שונים בהתאם לקשר הלוגי:

פסוקית תיאור (סיבה)
 החלב החמיץ **משום ש**המקרר התקלקל.
 מסיבה זו
 פסוקית תיאור (תנאי)

אם לא תמצא את כרטיס האשראי, עליך להתקשר בדחיפות לחברת האשראי.
 במקרה כזה

פסוקית תיאור (ויתור)
 החלטתי לחשוף את השחיתות **אף על פי ש**היו לי חששות כבדים מהתנקלויות.
 למרות זאת

פסוקית תיאור (תכלית)
 ארגנתי את התיק לפני השינה **כדי ש**לא אבזבז זמן יקר בבוקר.
 למטרה זו

פסוקית תיאור (זמן)
לפני שמכרנו את הבית, נועצנו בעורך דין.
 באתו הזמן

כינוי מחליף	קשר לוגי
מסיבה זו	סיבה
במקרה כזה	תנאי
למרות זאת	ויתור
למטרה זו	תכלית
באתו הזמן	זמן
כאן / שם	מקום
בזכות כזאת	אופן
במצב כזה	מצב

פסוקית תיאור (מקום)
במקום שבו נמצא היום מגדל האופרה בתל אביב, עמד בעבר בניין האופרה הישראלית הישנה.
 שם

פסוקית תיאור (אופן)
 אנחנו מבטיחים להתנהג **באופן ש**לא יבייש את בית הספר.
 בצורה כזאת

פסוקית תיאור (מצב)
 מצאנו את חלונות הבית **כשהם** מנופצים לרסיסים. **"הם"** ↔ **"חלונות"** (התאם מין-מספר)
 בצבא כזה